

Сабақтың тақырыбы :

**Ағзалардың көбею түрлері.
Мейоз. Жыныс жасушаларының
дамуы, ұрықтану.**

Мазмұндық компонент:

- Сабақтың мақсаты.
- Сабақтың жоспары.
- Сабақтың мазмұны.
- Деңгейлік тапсырмалар.

Сабақтың мақсаты:

Білімділік

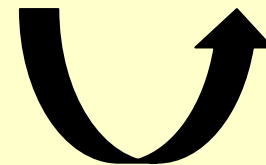
- **Жынысты және жыныссыз көбеюдің ерекшеліктерін түсіндіру. Жасушаның мейоздық бөлінуі фазаларында болатын өзгерістерді талдап, әрбір фазаның ерекшеліктерін анықтай білуге үйрету.**

Дамытушыл
ық

- **Игеріп жатқан тақырып бойынша бастысын, маңыздысын белгілеу білу қабілетін дамыту, коммуникативтік құзыреттіліктерін дамыту, ой-өрістерін кеңейту.**

тәрбиелігі

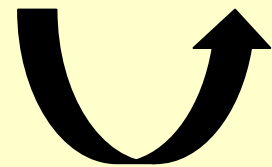
- **Жынысты көбеюдің артықшылығын түсіндіру арқылы маңызын жеткізу. Бірлікке, бірін-бірі құрметтей білуге тәрбиелеу.**

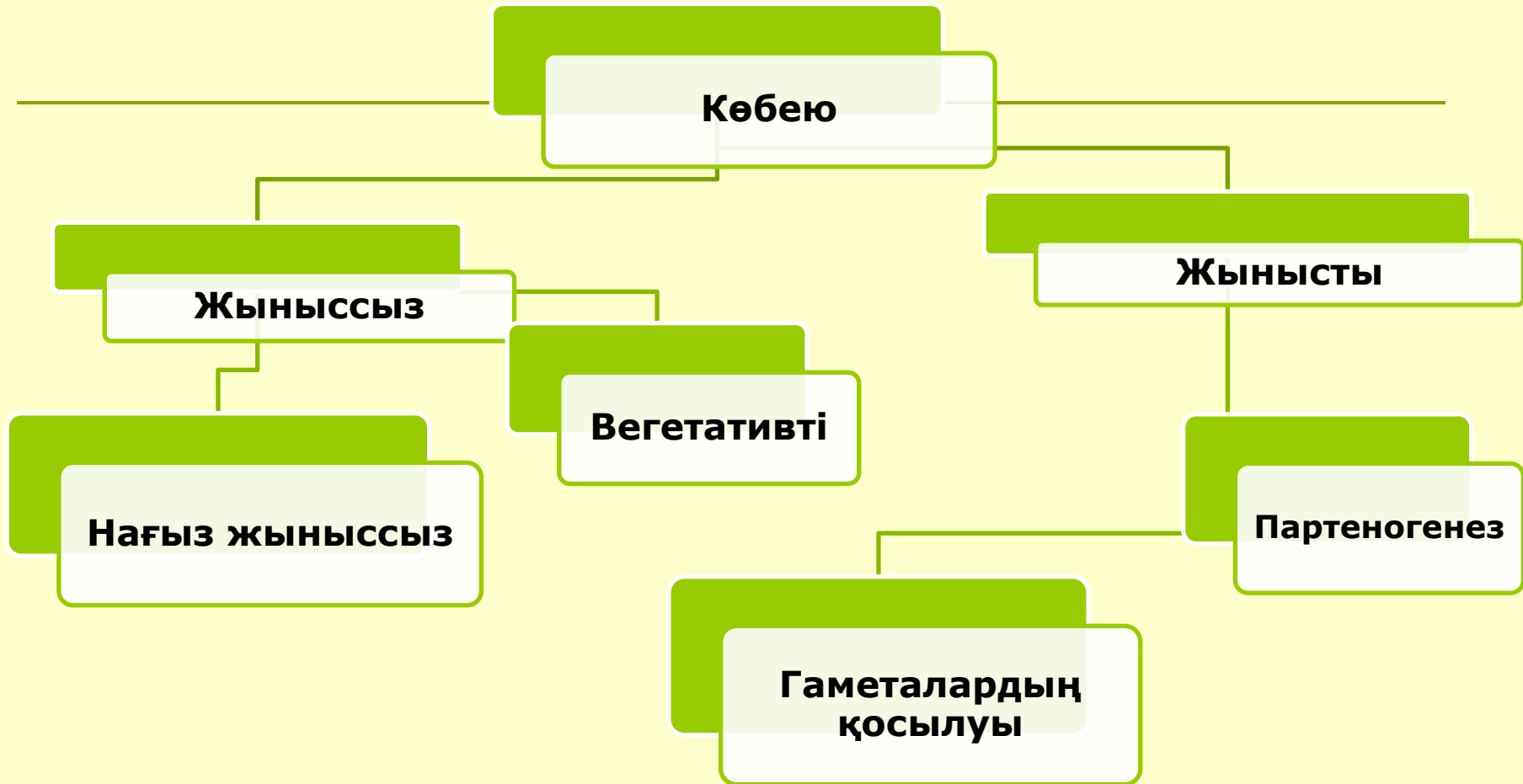
Сабақтың жоспары:

- Ағзалардың көбею түрлері.
- Мейоз. Мейоз фазалары.
- Жыныс жасушаларының дамуы.
- Ұрықтану.

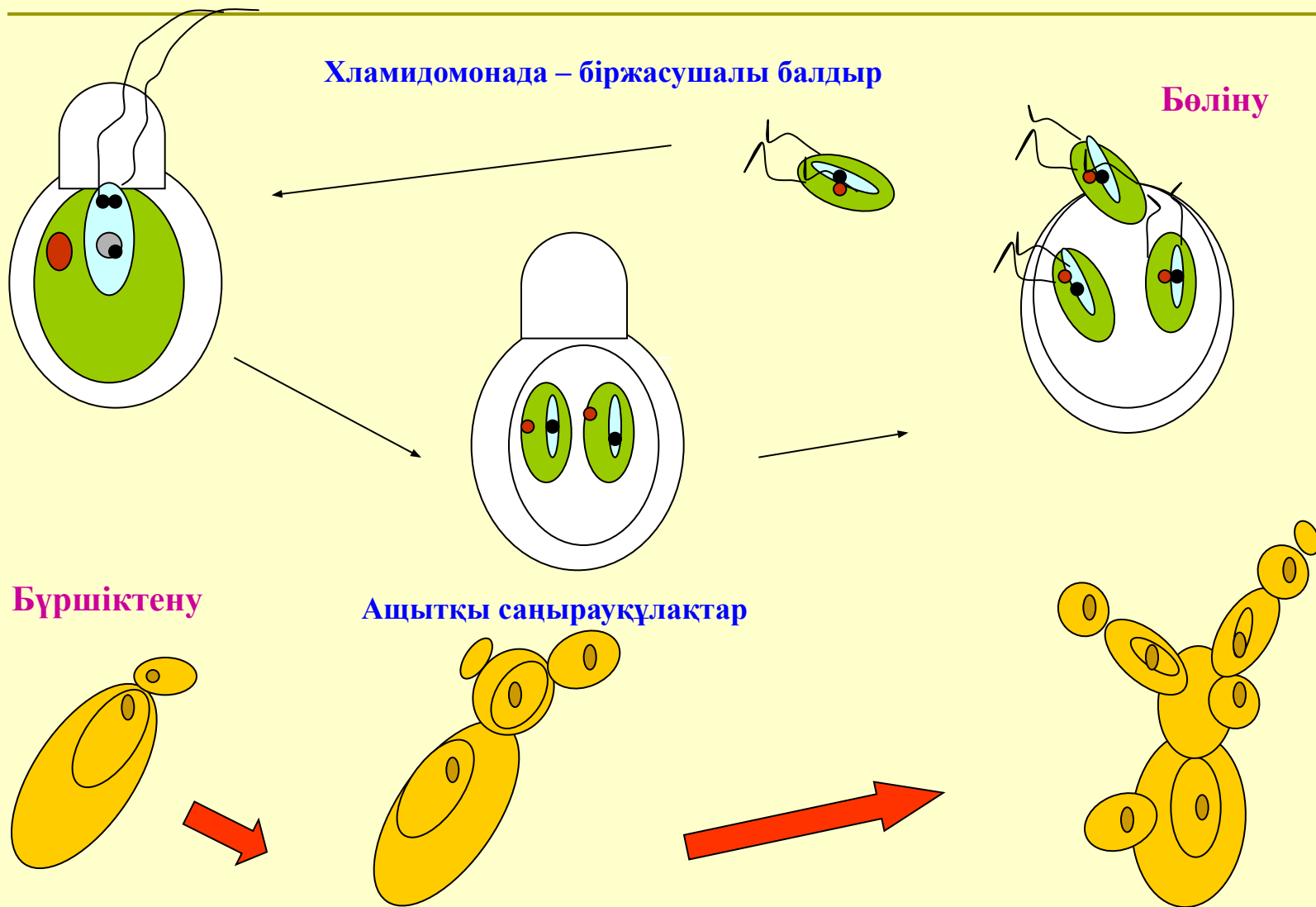
Ағзалардың көбею түрлері.

Жыныссыз көбею түрлері

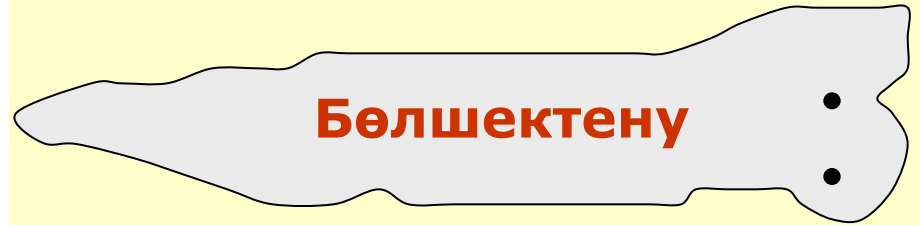
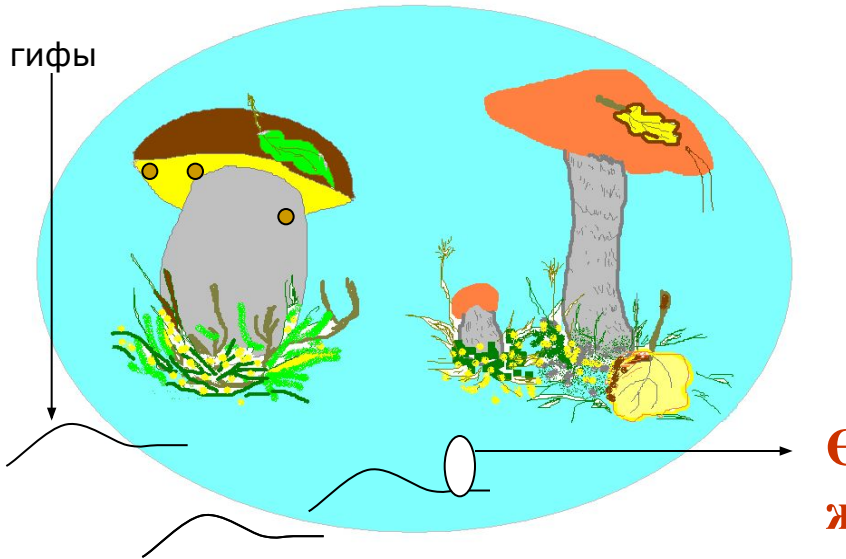
Қолайлы жағдайда гаметалар қосылмайды.

Ұрпақтарының белгісі аналық дараға ғана ұқсас болады.

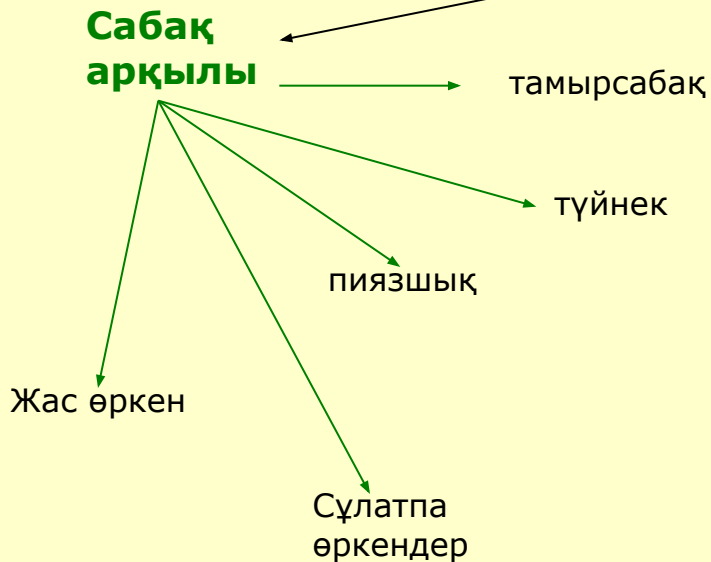

□ Спора түзілу

Ақ сұлама

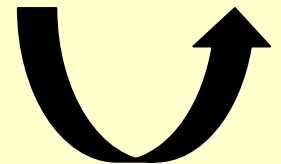

Өсімдіктердің вегетативті жолмен көбею түрлері

Вегетативті көбею

Тұқымнан

Пиязшықтан

Түйнектен

Тамырсабақтан

(бидайық, бақбақ, шырмауық)

Қалемшеден

(Хризантема, терек, пеларгония)

Жапырақтан (Бөлме өсімдіктері Бегония, қоғажай)

МЕЙОЗ – (грек. Meiosis – азаю) – бір жасушаның екі мейоздық бөлінуінен тұрады. Соның нәтижесінде түзілген жыныс жасушаларында хромосомалар екі есе аз гаплоидті (n), ал жай жасушаларда хромосомалық жиынтық диплоидті ($2n$) болады.

Мейоздық бөліну кезінде хромосомалар саны екі есе азаятындықтан, бұл бөліну редукциялық бөліну деп аталады. Мысалы, адамда хромосомалар саны – 46, ал адамның жыныстық жасушаларында 23 хромосома болады. Ұрықтану кезінде екі жыныс жасушалары қосылғанда, хромосомалардың диплоидті саны қалыпты орнына келеді. Ұрықтанған жұмыртқа жасушасы зигота – (грек. зигос – біріккен) деп аталады және ол болашақ организмнің бастамасы болып табылады.

МЕЙОЗДЫҢ МАҢЫЗЫ — хромосомалар саны екі есе азайып, гаплоидты жиынтығы бар гаметалардың түзілуі болып табылады. Конъюгация және айқаспа барсысында гендердің қайтадан комбинациялануының жүзеге асырылуы. Ата-енелердің қасиеттері өзара алмасып, жыныс жасушаларында тұқым қуалау өзгергіштігі және жаңа формалардың пайда болуы.

Мейоз

Редукциялық бөліну

Метафаза I

Анафаза I

Телофаза I

Эквациондық бөліну

Профаза II

Метафаза II

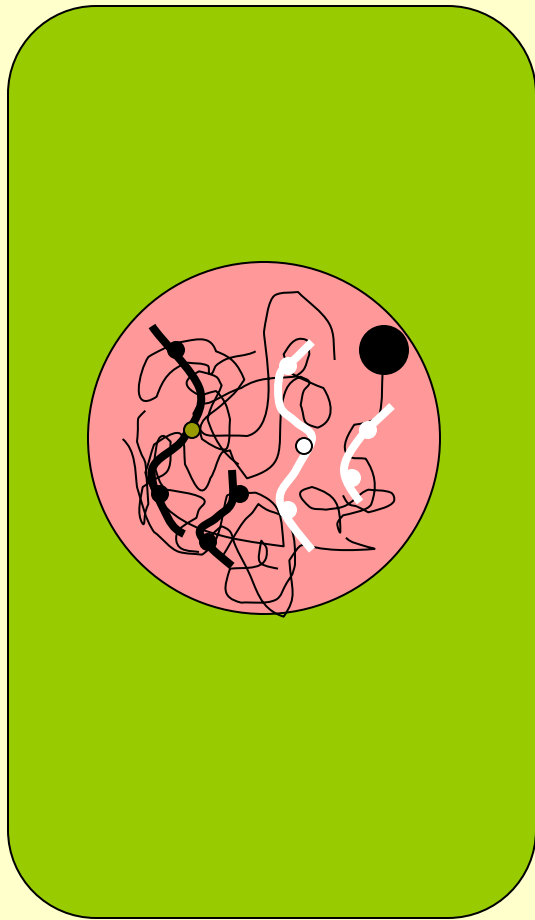
Анафаза II

Телофаза II

ПРОФАЗА I

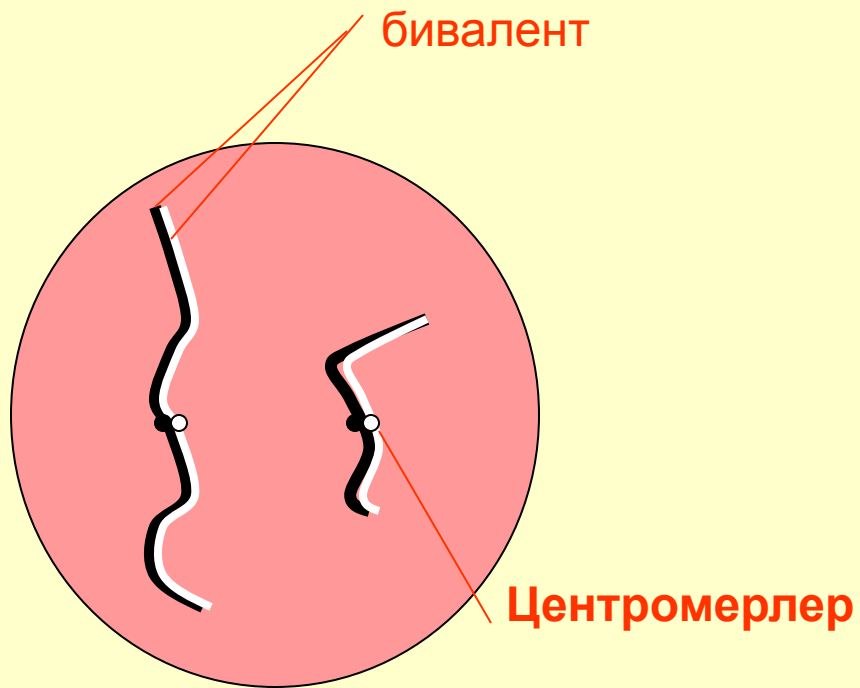

ЛЕПТОТЕМА - жіңішке жіпшелер сатысы.

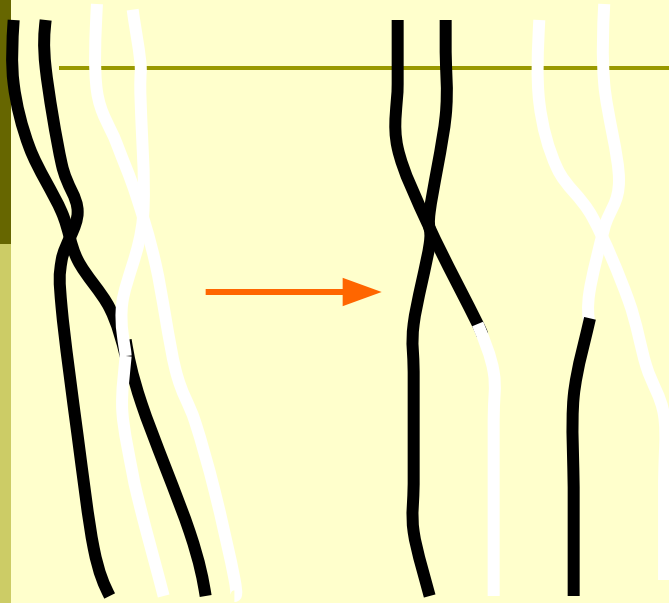
ЗИГОТЕМА - жұп хромосомалардың белгілі бөліктерін қосатын саты.

ПАХИНЕМА-жуан жіпшелер сатысы.

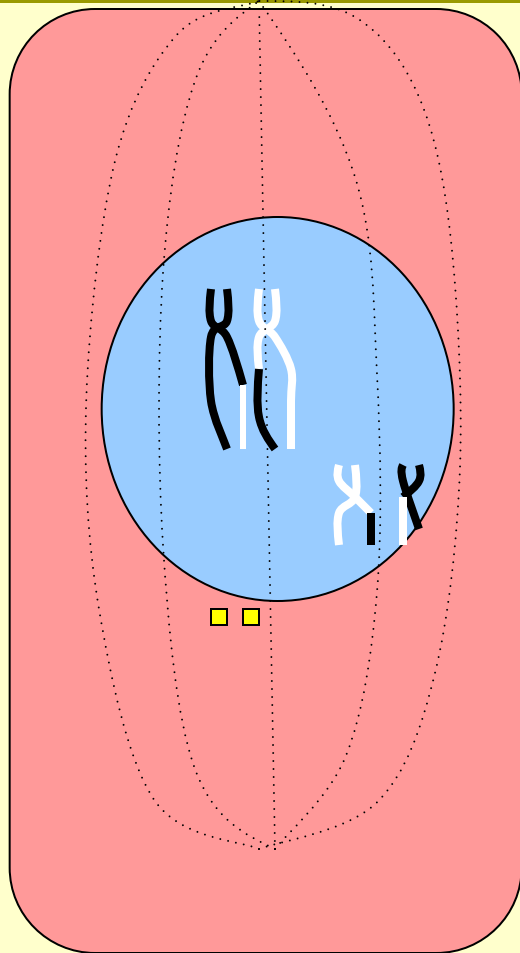

ДИПЛОМЕМА-ЖІПШЕЛЕРДІҢ БІР-БІРІНЕН АЛЫСТАУ САТЫСЫ.

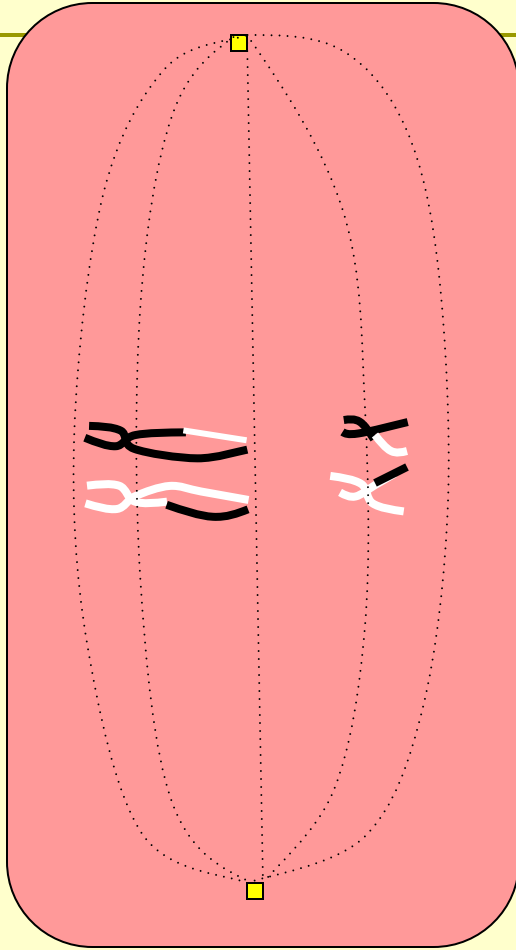

ДИАКИНЕЗ- ҚОС ЖІПШЕЛЕРДІҢ ЖЕКЕШЕЛЕНУ КЕЗЕҢІ.

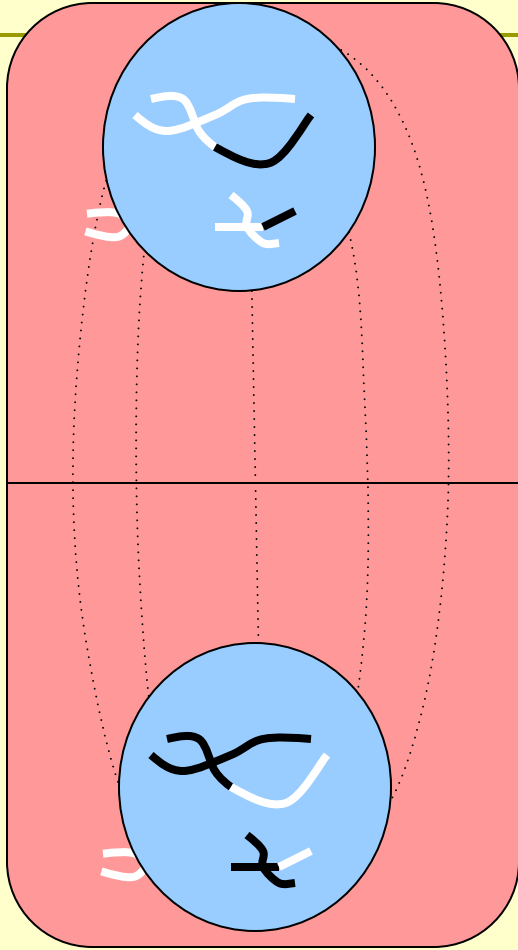
ΜΕΤΑΦΑΣΑ Ι

ΑΝΑΦΑΣΑ Ι

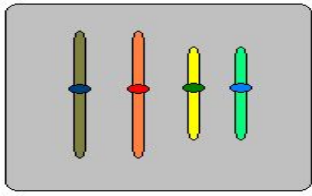
ТЕЛОФАЗА I

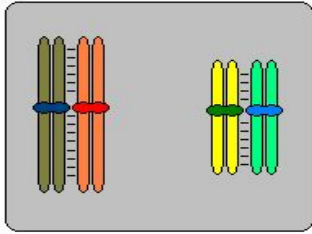
Бірінші мейоздық бөлінуді
РЕДУКЦИЯЛЫҚ БӨЛІНУ
деп атайды.

ЭКВАЦИОНДЫ БӨЛІНУ.

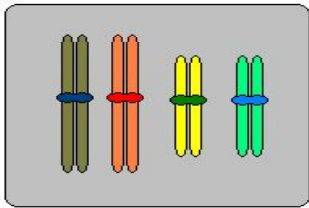
Мейоздың эквационды бөліну
барысы негізінен митоз
әрекеті бойынша жүреді.

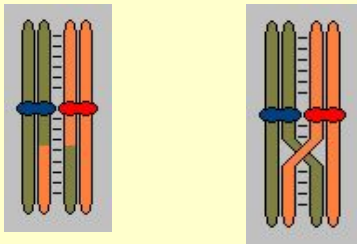
Лептонома
(Жіңішке жіпшелер сатысы)

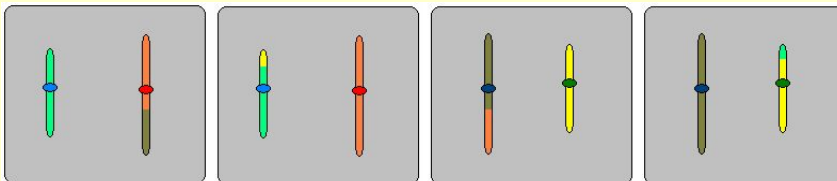
Зигонема
(қосарланған жіпшелер сатысы)
КОНЬЮГАЦИЯ

Пахинема
(жуанданған жіпшелер сатысы)

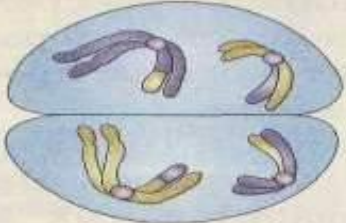
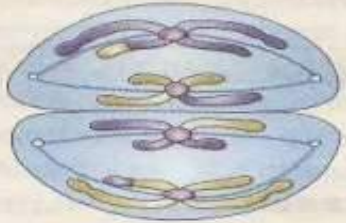
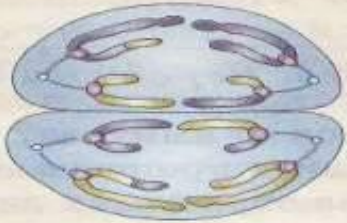

Диплонема
(жіпшелердің бір-бірінен ажырау сатысы)
КРОССИНГОВЕР

Диакинез

Мейоз фазалары

<p>Профаза I</p> <p>Попарное распределение гомологичных хромосом. Перекрест хромосом. Обмен гомологичными участками</p>	<p>Метафаза I — анафаза I</p> <p>Попарное размещение и последующее разделение гомологичных хромосом, расхождение их к полюсам</p>	<p>Телофаза I</p> <p>Образование клеток, имеющих гаплоидный набор удвоенных хромосом</p>
<p>Профаза II — метафаза II</p> <p>Расположение хромосом обеих клеток в экваториальных плоскостях</p>	<p>Анафаза II</p> <p>Разделение хроматид и их перемещение к полюсам</p>	<p>Телофаза II</p> <p>Образование новых ядерных мембран и ядер. Деление цитоплазмы</p>

Гаметогенез

Сперматогенез

Овогенез

Сперматозоидтер

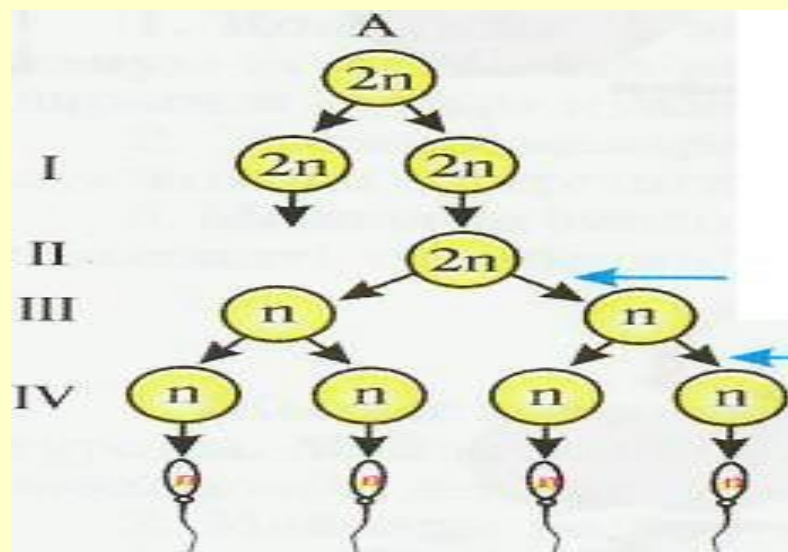
Жұмыртқа

Спермийлер

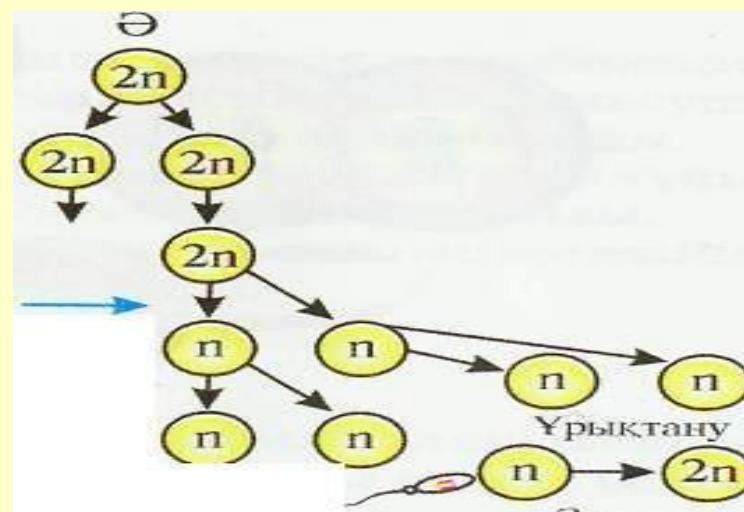
жасушалары

немесе овоциттер

Жыныс жасушаларының дамуы.

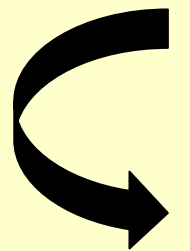
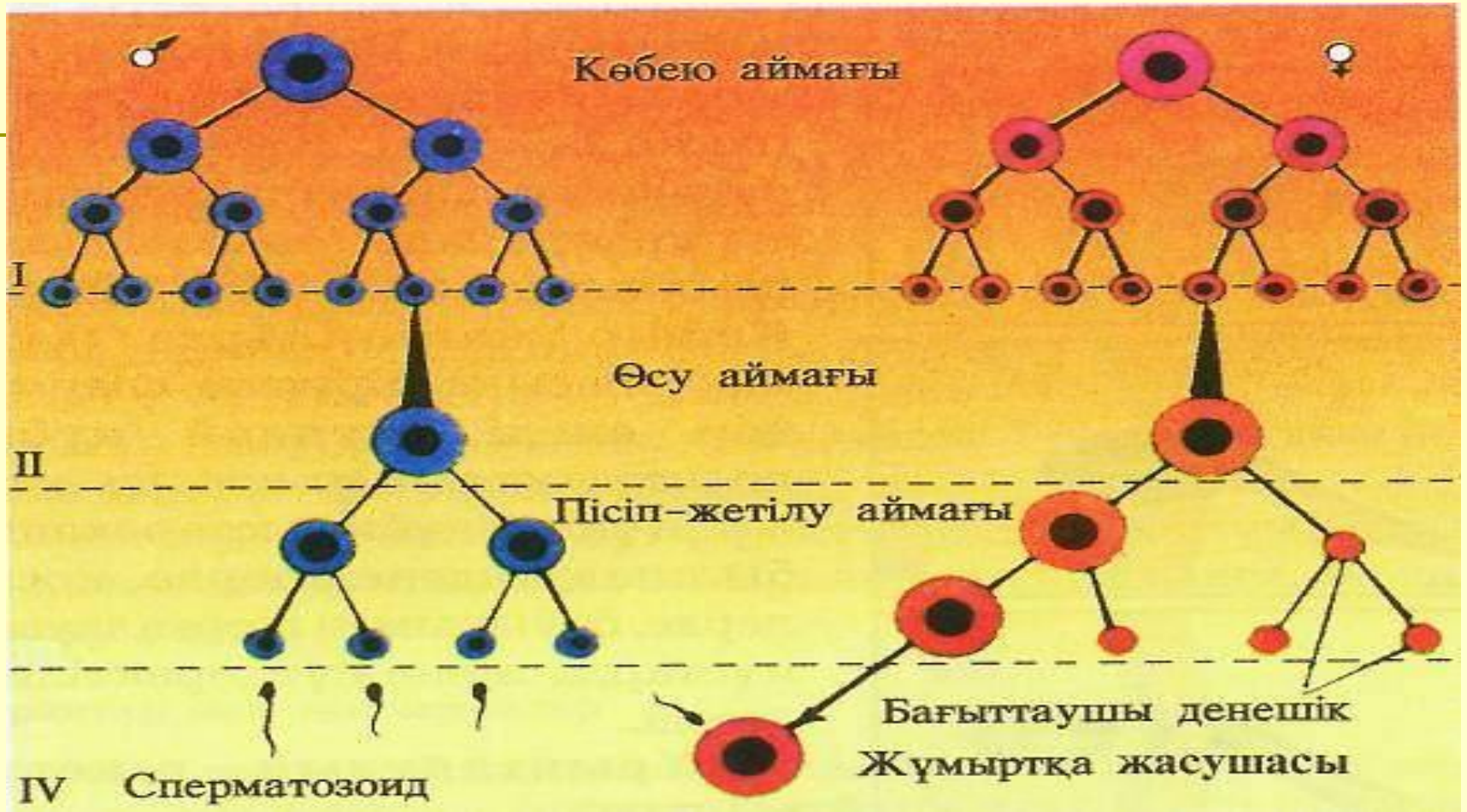

Сперматозоидтар

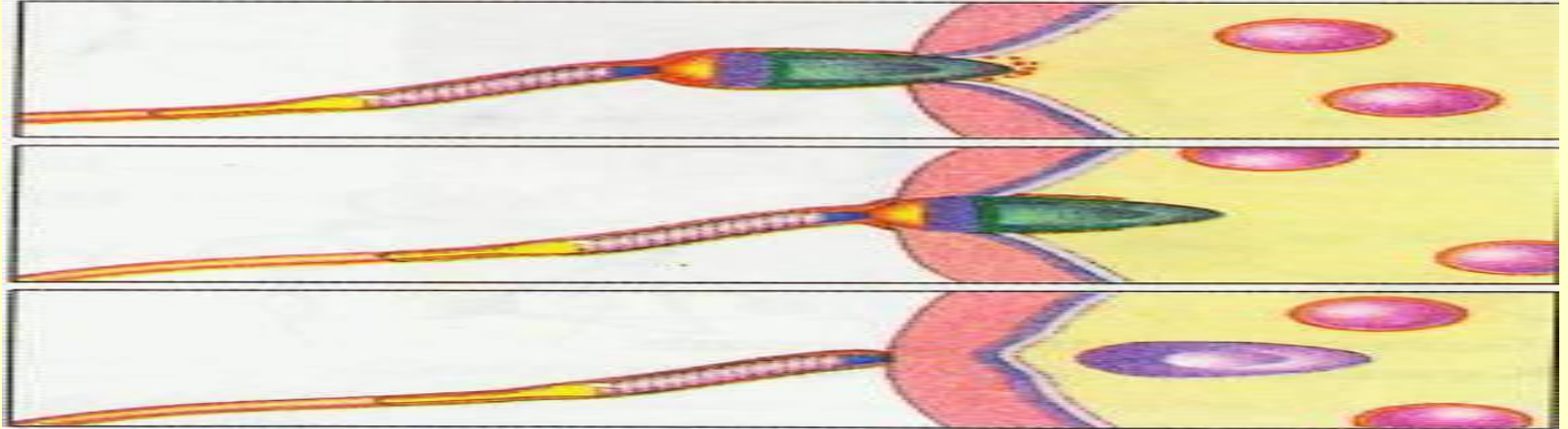
Зигота

**Сперматогенез (А) және овогенез (Ә).
2n –хромосомалардың диплоидты жиынтығы;
n-хромосомалардың гаплоидты жиынтығы.**

Ұрықтану

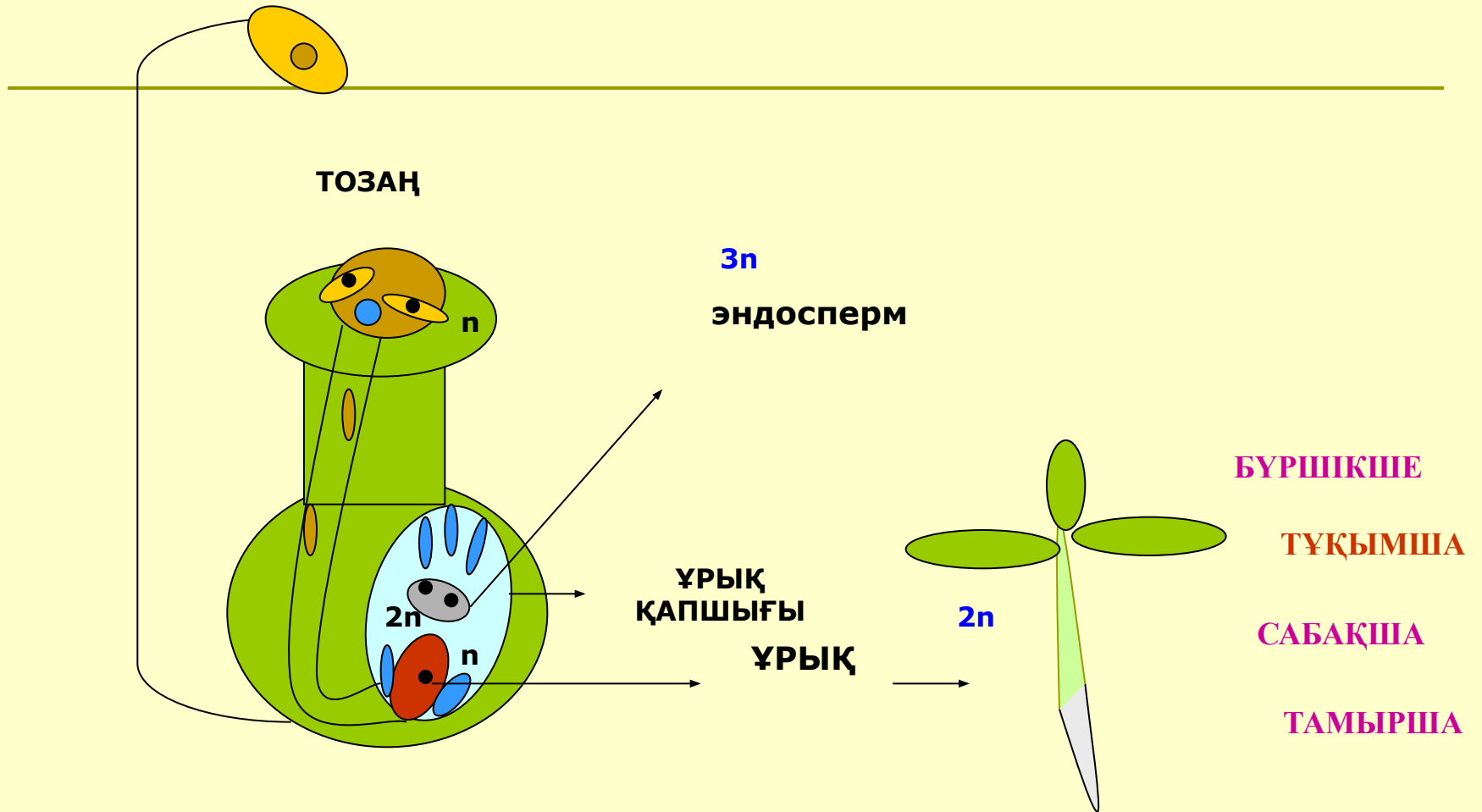
Ұрықтану дегеніміз гаплоидты хромосома жиынтықтары бар аналық және аталық жыныс жасушалары ядроларының қосылуы. Ұрықтанған жасушаны зигота дейді.

Жануарлардағы ұрықтану сатысы мен жұмыртқа жасушасының бөліне бастауы

С.Навашин. ҚОСАРЫНАН ҰРЫҚТАНУ

Деңгейлік тапсырмалар.

- Ассоциациялық картаны толтыр.
- Тест тапсырмасы.
- Эссе жаз.

Тақырыптан алған білімдерін тиянақтап, митоз бен мейозды салыстырыңдар, кестені толтырыңдар.

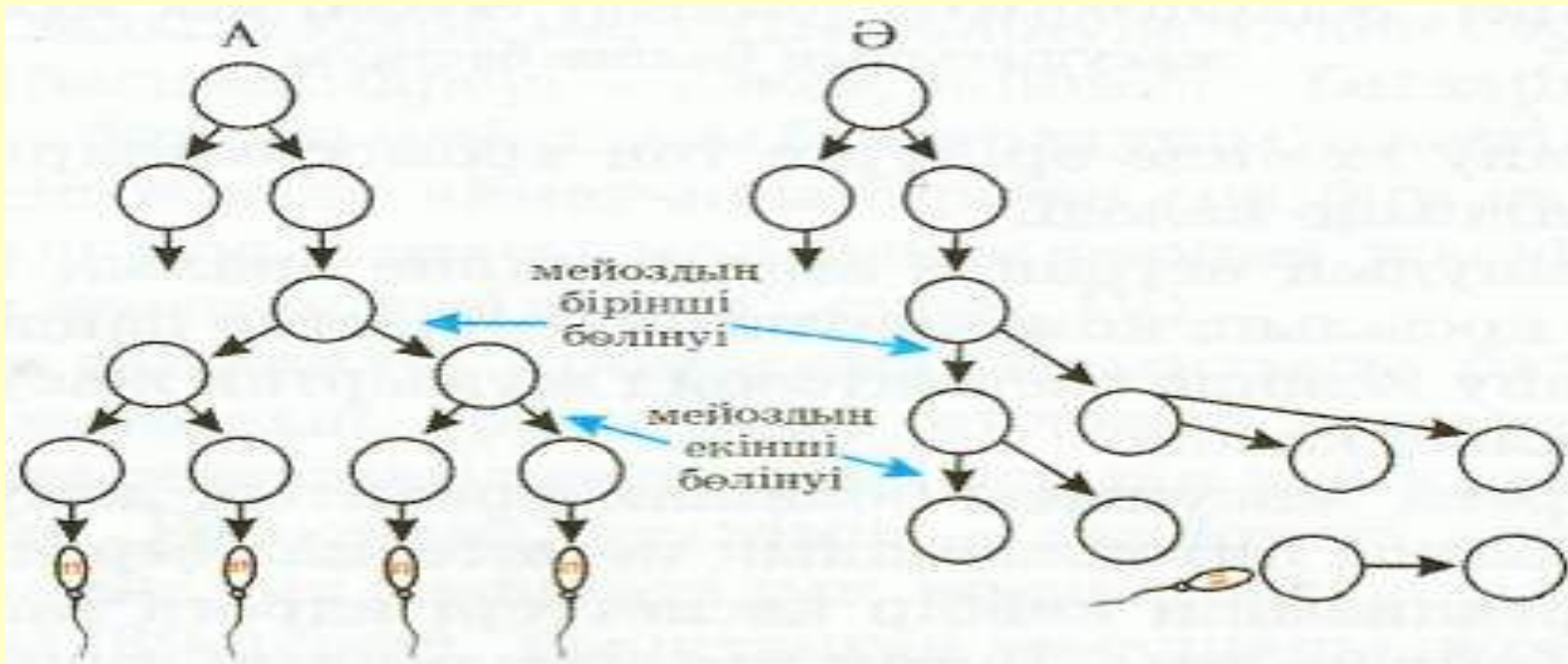
Салыстыру	Ұқсастығы	Айырмашылы ғы	Биологиялық маңызы
Митоз			
Мейоз			

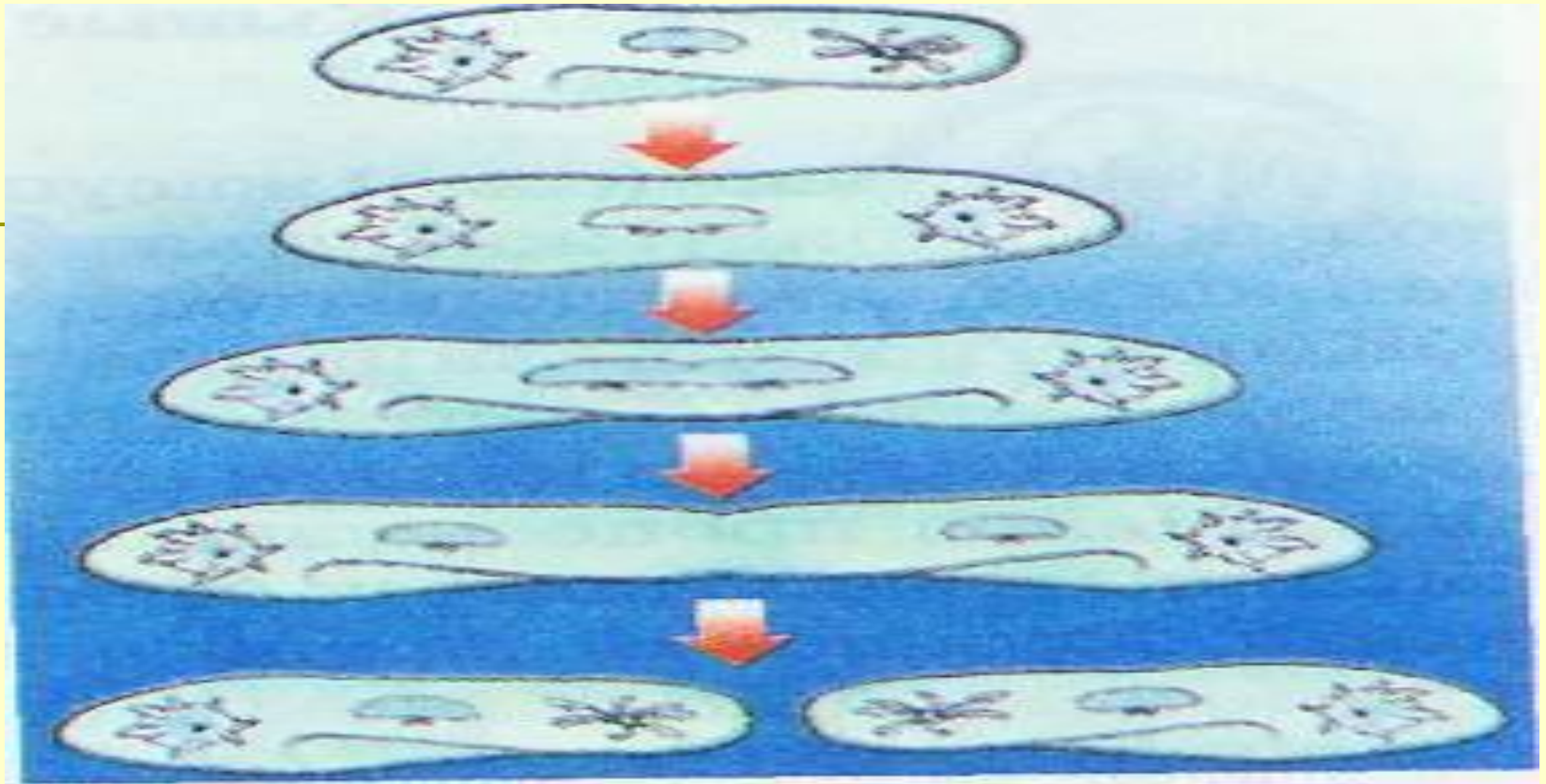

**Дөңгелекпен берілген гаметалардың ішінде
хромосомалардың санын жазындар.**

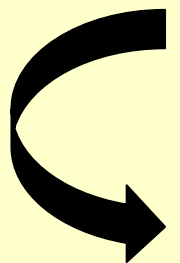
**Әр үрдістің соңында түзілген гаметаларды
атаңдар.**

Зигота қай дөңгелекте бейнеленген?

Суретте қандай түр бейнеленген және бұл бөлінудің қай түріне жатады?

1-сұрақ

Редукциялы бөліну қандай
фазалардан тұрады?

А. Профаза

Ә. Метафаза

Б. Анафаза

В. Барлығы дұрыс

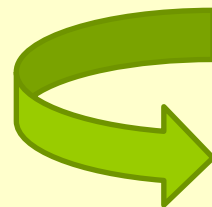
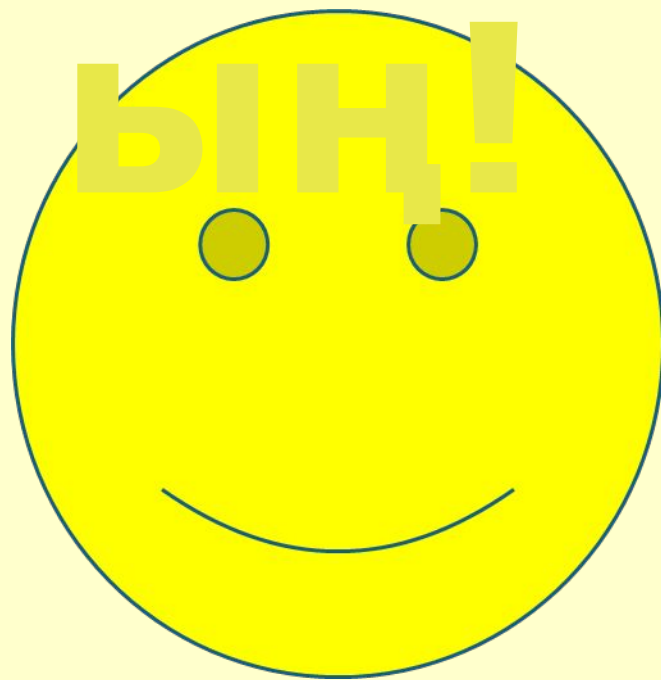
Г. Телофаза

Ғ. Дұрыс жауап жоқ

Келесі сұрақ

Жарайс

Қателес

2-

сұрақ

Ұрықтанбаған жұмыртқа
жасушадан жаңа аналық ағзаның
дамуы

А. Ұрықтану

Ә. Митоз

Б. Амитоз

В. Партеногенез

Келесі сұрақ

Дәл таптың!

ОЙЛАН!

3-сұрақ

**Гүлді өсімдіктердегі қосарлы
ұрықтануды
1898 жылы ашқан ботаник?**

А. С. Г. Навашина

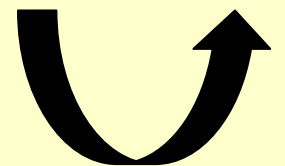
Э. Ж. Б. Ламарк

Б. Г. Мендель

В. Ч. Дарвин

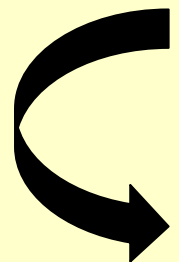
ДҰРЫС!

ДҰРЫС ЕМЕС!

4-сұрақ

Сперматозоидтар мен жұмыртқа жасушаларының қай органоидтарына тұқым қуалағыш ақпараты орналасқан?

А. Рибосомаларда

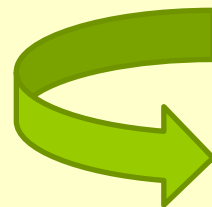
Ә. Ядрода

Б. Лизосомаларда

В. Мембранада

Жарайс

Қателес

5-сұрақ

**Мейоздық бөлінудің бірінші
профазасында гомологті
хромосомалардың бір-біріне
жақындауы -**

А. Сперматогенез

Ә. Оогенез

Б. Конъюгация

В. Кроссинговер

Дәл таптың!

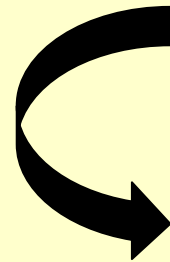
ОЙЛАН!

Эссе жаз.

[Природа.ppt](#)

Рефлексия

“V” білемін	“+” жаңа мәлімет	“-” білмеймін	“?” сұрақ туды

Үйге тапсырма

- Оқулықпен жұмыс
- \$22 4,5 сұр. \$23 оқу.
\$24 2,3 сұр.

